

jedan (prividno) nekonstruktivni dnevnik

STRAŽILOVO OPET...

„Ima prolećnih večeri
čiji suton traje mnogo
duže no što je astro-
nomski propisano. Tada
se na grad spusta dim-
ljiva, tanka magla i da-
je mu onu ponalo-
petu prigusenost pred-
prazničkog večera.“

Herman Broh

„O, bijiko, o svetlijko,
burna i olujna.“

O. Davičo

Nismo se uzaman na lepo, lu-
kovo okiceno brdo peli; nismo,
dok se u smrđaj, fruski gorski, da-
vivovski, razburjeni coanin ur-
nebojani javljaju giasnicama ravnim O' Brajenovim za let, za skok
spremnim misicama; nismo ni u
sredu sarenu, u ceteravu crveni
uzalud džikali po travi, po tra-
vama, po izboru, po srodnosti, po
radosti, uzalud čekali autoceu je-
dan zaspeta zbog kojeg bi nam
zavideo i jedan Maiks Zakob, a
koji bi, ipak, ponio da sa nama
doruce u travi deli. Na devo-
toto. Na ravne časti...“

Zato, sa inatrom ponovo govorim o Stražilovu. Zarazeni smo
njime i hocemo da nam ono po-
stane jedan pokret, jedno uče-
i rostite. Jeden „preg trajanja“ —
kaako bi rekao Balkson. hocemo
da ma koliko dovoljno pozvani ili
nepozvani olli. Cak i ako si to
bio samo gest obazovanja prirode,
cak i ako bi kulturalna rubrika
beograđaskog dnevnika u svoma
posvetom građanskom roru pro-
tura malaune porcije i trazila
da pravimo „gala“ badnje vece
i uz visoki stepen pomirjujosti i
prosečnosti. Cak i ako bi mi
školski druzi a medju njima Vuk
Krnjević gorko i takođe dnevni-
čarski sitno proklinali, što sam
ogledale svoga izbora pomerio
toliko sebično da njegove, njihove
narcisoide krune ne uvhati
socirom. U parapartad sociva
koja ce se okretati miljetarski,
djacki, svetosavski!

Danas mladići maturanti, raz-
drljivi majici, i u sesnaestoj
godini citajući Darvina, Seliju,
Cankara, Pasternaka, Broha, To-
masa Mana, diraju svoju ma-
tursku temu i pisu je gde hoće,
u tramvaju, u kuci, kod druga i
kod drugog druga, a da ja, da
mi koji smo izabrali pozvane
postajemo zbabutanjem statutarici,
veciti daci pred samozvanim i
nazvanim profesorima.

Stražilovo nije Sumatra, nije
rimska olimpijadska; skromno je,
drhtavo, difljivski srdčano brdo,
breg, brežuljan i zato kada idemo
tamo ne nosimo ni bagaze, ni ce-
gere prosečnosti i poslovnosti, ne
idemo tamo čak ni kao novinari,
pa nas zato novinarska, ipak uboga
poslovnja ne peče savest. Nema
hotela tamo i zato nemam ni rad-
nog vremena „nema staziranja,
sacekivanja. Ko je tu, tu je!“

I drugo, neosmisljavamo mi
oblak svastara, nego oblak obični
i neobični, oblak koji je isti, isto-
veni sa onim iz dugih setnja
Apolinerovih drugova. Dabome
da pritom grđno zavolimo nedje-
vokale. Vokale možda dečije. Na
Stražilovu je makedonski poet
vitki, skromni poet Vlada Uroše-
vić, parodoksalnim čutanjem po-
kazao sumu talenta koji me tako
ohrabruje da sam verovao kako
su takvi mladići rodjeni da pisi
romane za decu, bači za ovu mu-
savu, situ, tršavu decu, koja pro-
mici ispod prozora mog prvo-
majskog. Njega nije bilo još ni u
jednoj antologiji, o njemu ne pi-
šu ni petitski, ni kurzivski pre-
trenirani dokoličari iz „Politikine“
takozvane kulturne rubrike, o njemu
čafi i skleričevski pozitivistički
doktrinarčić (ravno po-
sle pedeset godina) Dimitar Mitrev
govori sa kažipstrom natop-
ljenim sumporom kiselom. A
to je manir, to je jedini komotni
gard naše „gornje kritike“. Ona su-
staje u svim važnim teoretskim ra-
zgovorima, ali se brutalno obraća-
na sa poetima koji tek izlaze
iz ljsuska ali sa tvrdim klju-
nom. Ide se protiv svega što nije
obeleženo pečatom Udrženja
književnika, udruženja neostava-

renih malotrgovačkih i papir-
drustvenim biznismenima. Stražilovo
je htelo da prekine s tim. Ne da
izmiri nezainteresovane, već da
zbliži zainteresovane. Kroz poeziju,
kroz akciju poezije. Međutim,
neko je toliko uzdrhtao nad ovim
činom, nekome je odjedared pro-
radija davnog jardjala, antena, pa
je počeo da lovi iskidane gla-
sove i da komplikuje postignuto,
čujno. Sablonci su podigli glavu,
a narcisi su zauzeли stav uvedre-
nih fudbalističkih starova. Počeli su
prije da dele bubotke. Drugi da
kriju prebrojavaju poetski dže-
parac. Dve antologije, dve bolje-
reci prijateljske čitanke, efemerne
naravno, trebalo je da postanu
jabuke razdora i to jabuke gra-
napskog pogresne, zakasnele di-
stribucije.

Nismo napravili grad svetlosti,
od Stražilova. Ali smo hteli da
se ponasamo kao kod kuće. Mo-
žemo valjda i mi da je imamo,
mi koji ne pravimo svake godine
sabranu životarano, probранo, oda-
brano, superodbrano izdanje
Petra Kocica, Matosa ili Laze
Lazarevića i koji, zoog takvog
jednostranog piskaranja prisvaja-
mo pravo da budemo arbitri svu-
da.

Caru carevo, Petru Petrovo, ali
Stražilovo onima koji će se popeti
njemu u vrh, njeni u neura, a
da ih „kulturni dodaci“ ne sa-
kupuju sa srpskom od „krem-
pita“ iz novinarskih klubova.

Možda će nekome biti neobično
sto se vracamo na Stražilovo, na
stražilovski susret mladih pesnika,
pisaca, međianoljno i gnevno.
Ali pred nama je sledeći susret,
sledeci naš razgovor za drvenim
stolom, što miriše po grozdju i
hlebu, po ohridskim valovima u
kosi, po ljubljanskim plazama.
Biće opet brojanja, statistike, bi-
će opet onih koji će se mešati
nepozvani usveto, biće opet fan-
toma koji dolaze pred začaranje
susreta da bi faulirali po mraku,
makar ga napravili i na stupcima
svih novina. Biće opet superure
naš saputnika poezije koji će
drhati nad svakom svojom ispu-
stenom zapetom na stenogramu,
više nego nad avanturom nad
mukom jednog Tome Mijovića ili
Tome Četkovića. Biće onih koji
ne Danetu Zajcu uterivali srce
i onih koji će zaitevali republičko
prestavljanje pesnika fitifi-
fiti. Stražilovo kao priroda, kao
pinakoteka otvorice se poput kru-
šnje, ali ne trouglima i pravo-
ugrama! Jer, nije bilo uzalud kad
zazalismimo sto je Dubravko Ivan-
čić otisao ranje; sto je Sveti
Lukić, hendihekipan ko zna za-
što, čuća; sto je Ante Popovski
bio zapušten na fudbalskoj,
zabavnoj utakmici.

Hoćemo da stičemo prijatelje i
pesnike. A ne džangrizaša. Vrlo
vazno da li će stampa ozbiljno i
kritički da zabeleži naše susrete!

Neka bežeći ona komikinice o
zdraviju Beare, Bore Kostiću To
se bar čita, to ima publiku! A
pesnicima ne treba veštacka pu-
blika, no nikako. Mi ćemo tamo
nositi sombroroze, majice, puš-
ćemo zete, morave, drave; peva-
ćemo Marinu, Biljanu sto piatio
beleze, poskoće, sve što nam na
jezik dodje. I nećemo se stideti
sto će pominjemo Oskara Da-
vića, nego urednike kulturnih
rubrika. A sigurno je da naša
mladost nije odvojena od opsteg
života. Mi taj život strujimo, ose-
ćamo, dubimo ga na svoj način,
prikarimo sa svim njegovim le-
potama, procesima. Jer, koja je
to daleka, opaka stvarnost u ko-
joj Dimitar Mitrev sa izukrat-
nim pasošem šalje Vladu Uroše-
vića? Koja je to poezija koju no-
vine hode da zaakademče, a mi
od nemaštine da duvamo posle u
dlanove? Neki nam se to na vre-
me objasni! Neka „Politika“ pise
o susretu pesnika, a ne o kur-
slusu, o rđavom susretu svojih
segreta sa pesnicima.

Ne želim da se svetim, a i ko-
me bih?

Hoću samo da se ponove pravi-
la igre. Da se zna kome je me-
sto na Stražilovu, a kome nije.
Da se zna da čemo na Festival
opet dovesti Davića, zato što je
pesnik, a ne pacer!

Dovešćemo i Remboa, Lazu
Kostića, Gorana, Majakovskog,
Sandberga (zbog kojeg bi tako
rado otvorio fusnotu, jer sam pre-
ko njegovih pesama pronasao
jedno od najboljih, sandbergov-
ski lucidnih prijatelja), dovešće-
mo i mrtve, ali ne svatbare, ne
sve sa spiska Saveza književnika.
Mi hocemo Stražilovu susret,
makar on i ne bio ištoristijev;
stanove, nažalost svojim pesma-
na ni od svojih pesama niko ni-
je sagradio. „Postoj Veitlanšting
sveske za jedan pemi“, kaze je-
dan američki pesnik. E, te sveske
niste interesuju. I zato će biti
lepo ačko sretnemo i one koji su
svoju svestku tek počeli da pisu.
Ne trebaju nam ni corbe, ni mi-
roviđe. Stražilovo neka je naše
kao što je olimpijski bregovi biti
Zekini, Zaneticivi, Soletovi; svih
mladi talenti imaju pravo na je-
dan breg, na jedan izlet. Kadok je
i na grozdje, na serueške dosko-
ćice, na kojima bi nam pozavile
i nadrealisti, čak i Koča, koji se,
ne znam zasto stidi svoje
zavititorske, kalamburne sintakse
i u Almanahu „Nemoguće“.

Mladi ne mogu da smetaju
mladima. Ipak, nekome se čini
da je svaka festa dovoljno ne-
obziđljiva, a svaka anomilma mla-
dost dovoljno nesigurna i zato,
sićardžiski, na planu trenutne ne-
stručnosti valja osvojiti poeme
koji se mogu braniti unjom neu-
nosti i pameti, kao da je svaki
pesnički start borgerovski pret-
placen na rekordi i brzine. Za to
vreme relacija prema mladim
pesnicima umnožavaju se pogre-
sno; sa svih strana dolaze zagri-
zene lisice, koje bi da ih dohava-
te u ūsi, ali visoko im je, pa
eto nespazuma, i kiselog groz-
đja, naravno. Desilo se tamo, na
Stražilovo, bez većatkog izbora
i reziranog redosleda, da je u
usmenu čitanku „uskočio“ i Ni-
kaci Petrak, poet koji se netom
nogu pojavit, rodio, a koji je svom
aktivizmom i optimizmom kre-
snuo onaj davičijski apel koji je
ide preko trista brda, visoko, i
koji ima moralno dojstvo da obe-
čava, talenat da proizvodi. Pe-
snici nisu bili tamо igračke bo-
gova; baš zato ko bi tražio im je
on budu međusobne macehe i
pepeljuge? Poeni nisu kidani, ni-
su grubljeni ni kada je čak i su-
jela, kao glomazna groznica opr-
ijala nećice lice, mlado. Poezija će
ispitati svi, divno je proročanstvo,
ali o poeziji će pisati svi
— obmana je koja se može
upotrebiti za novinarsku karijeru,
no koja zahteva nevidljivo punomoće, bez dva zva-
ćena potpisa, preporuke ili bla-
goslova Udrženja književnika.

...Skele i dizalice, kako su
lepe na novom mostu novosad-
skom! I kako sve to leži blizu
Stražilova, koje se kao lampu
njije u velikoj ravničari, severnoj,
a ipak južno. Ne dramatizuj
susret, ja dramatizujem primi-
tive hej-haj primedbe koje su
učinjene prošle jeseni na margini
nametljivim stražilovskim. Nau-
činjena detelinjem stražilovske. Nau-
činjena na stotinu lakaata na-
dilaze gnezve imaginacije pje-
snika. Na pjesnicima je da odlu-
čnost da ne ostavimo imaginaciju
i pjesničku supitnost iza zatvara-
njem istinu, u koji prvi put ulazi i
ječina mu je utjena da ljudi, na-
pokon, žive od istine, uprkos la-
ži kojima ih omataju, i desava-
se da pjesnik jedini hrani život,
u kojem covjekstvo nalazi tu
istinu. Zbog toga su moderni pje-
snici prije svega pjesnici uvijek
posmalo nezainteresovani za
novu istinu. Njihova uloga je bez-
granična: oni su nas iznenadili
i iznenadjavaju čej os više...

Novi duh je prije svega nepri-
jatelj esetizma formula i svakog
snožnjaka... On se bori za
obnovu duha inicijative, za jasno
poimanje svoga vremena i za
otvaranje novih pogleda na svjet
vanski i unutarnji, koji nisu ni-
sta manji od onih koji učenjaci
svih kategorija otkrivaju svakog
dana i u čega izvlače čudesa.

Cudesa nam postavljaju duž-
nost da ne ostavimo imaginaciju
i pjesničku supitnost iza zatvara-
njem istinu, u koji uspijeva mašinu.

Još je naučni jezik u dubokom
nesskladu s jezikom pjesnika. To
je nepodnošljivo stanje stvari.
Matematičari imaju pravo reći
da njihovi snovi, njihove preoku-
pacije često za stotinu lakaata na-
dilaze gnezve imaginacije pje-
snika. Na pjesnicima je da odlu-
čnosti li odlučno ući u novi duh,
izvan kojeg ostaju otvorena samo
troja vrata: opoštanje, satira i
lamentacija, pa ma kako ona
sublimna bila...

Novi duh je vremena u ko-
jem živimo. Vrijeme plodno u iz-
nenadjenju. Pjesnici hoće pri-
puniti proročanstvo, plahoviti ko-
bilu, kojom još nitko nije zago-
spodario...“

(„Student“ br. 18, 24. V. 1960)

IZBOR iz listova i časopisa

POZDRAV GRADJANIMA BUDUĆNOSTI

DUŠAN MAKAVEJEV:

„Nije sasvim prijatno kada se čovek
sretni s mladim ljubimcima pogovo-
rivo u zemlji kao što je naša,
koji čitaju samo sportsku štampu
i grebu paricu da kupe neko
prevozno sredstvo da se kotorija-
ju. Osećaj: taj bi mogao u svakoj
zemlji da živi.“

A zaista nije prijatno sresti
mladog čoveka kome je dobro.
Koji ništa neće da menja. Koji
nije nezadovoljan...“

Tužno je kad u zemlji u kojoj
su teorije raščišće, u kojoj
su otvoreni prostori za slobodnu
kreativnost i kritički aktivitet,
ima mladih ljudi koji ne koniste
tolerantni i mogao bi da budu
gradjanin svake zemlje ali po
tomu ne bi mogao da ostane ravnod-
ušan...“

Treba pozdraviti postojanje ne-
ponirajivih iako su često zatrpa-
ni, mamljeni, kupovani. Iako im
materijalni život često podmeće
nogu onu idu za svojim kompa-
njom pomalo nezainteresovani za
novu istinu. Njihova uloga je bez-
granična: oni su nas iznenadili
i iznenadjavaju čej os više...

Novi duh je prije svega nepri-
jatelj esetizma formula i svakog
snožnjaka... On se bori za
obnovu duha inicijative, za jasno
poimanje svoga vremena i za
otvaranje novih pogleda na svjet
vanski i unutarnji, koji nisu ni-
sta manji od onih koji učenjaci
svih kategorija otkrivaju svakog
dana i u čega izvlače čudesa.

Cudesa nam postavljaju duž-
nost da ne ostavimo imaginaciju
i pjesničku supitnost iza zatvara-
njem istinu, u koji uspijeva mašinu.

Još je naučni jezik u dubokom
nesskladu s jezikom pjesnika. To
je nepodnošljivo stanje stvari.
Matematičari imaju pravo reći
da njihovi snovi, njihove preoku-
pacije često za stotinu lakaata na-
dilaze gnezve imaginacije pje-
snika. Na pjesnicima je da odlu-
čnosti li odlučno ući u novi duh,
izvan kojeg ostaju otvorena samo
troja vrata: opoštanje, satira i
lamentacija, pa ma kako ona
sublimna bila...

Novi duh je vremena u ko-
jem živimo. Vrijeme plodno u iz-
nenadjenju. Pjesnici hoće pri-
puniti proročanstvo, plahoviti ko-
bilu, kojom još nitko nije zago-
spodario...“

(„KNJIŽEVNIK“ br. 10,
travanj 1960; tekst pre-
veo Jure Kastelan)

koji otkriva nove radosti, pa
bilo ih teško podnosit. Može se
biti pjesnik u svim oblastima;
treba biti pustolovan i treba ići
prema otkrivaču.

Budući da je imaginacija oblast,
najmanje poznata, beskrajna po
opsegu, nije moguće, da se sa-
čuvaju ime pjesnika prvenstveno
za one, koji traže nove radosti,
koji obilježuju gole imaginativne
prostore...“

Da bi se pošlo prema otkrivaču,
nije potrebno birati s pomoći
mnogih pravila, pa i kad su pro-
pisana ukusom, činjenicu klasifi-
kaciju i unutarnju klasifikaciju.
Pjesnici nisu samo ljudi lijepoga.
Oni su uz to i nadaslike ljudi
istintoga, uokolo oni dopušta
brodar u neponzato, jednako kao
sto je iznenadjenje, neokvirnost jedina
dolina riznica dana-
ne poezije. I tko će se usudit
reci da, za one koji su dostojni
radosti, ono sto je novo nije lijepo?
Drugi će preuzeti na se da
ponize to sublimnu novost, ona
će poslijepoda moći do udje u
domenu razuma, ali samo u gra-
micanu u kojima će pjesnik, je-
dini davalac lijepoga i istintoga, to
predložiti.

Pjesnik je samom prirodom tih
istrazivanja osamijen u novom
svijetu, u koji prvi put ulazi i
ječina mu je utjena da ljudi, na-
pokon, žive od istine, uprkos la-
ži kojima ih omataju, i desava-
se da pjesnik jedini hrani život,
u kojem covjekstvo nalazi tu
istinu. Zbog toga su moderni pje-
snici prije svega pjesnici uvijek
posmalo nezainteresovani za
novu istinu...“

Novi duh je prije svega nepri-
jatelj esetizma formula i svakog
snožnjaka... On se bori za
obnovu duha inicijative, za jasno
poimanje svoga vremena i za
otvaranje novih pogleda na svjet
vanski i unutarnji, koji nisu ni-
sta manji od onih koji učenjaci
svih kategorija otkrivaju svakog
dana i u čega izvlače čudesa.

Cudesa nam postavljaju duž-
nost da ne ostavimo imaginaciju
i pjesničku supitnost iza zatvara-
njem istinu, u koji uspijeva mašinu.

Još je naučni jezik u dubokom
nesskladu s jezikom pjesnika. To
je nepodnošljivo stanje stvari.
Matematičari imaju pravo reći
da njihovi snovi, njihove preoku-
pacije često za stotinu lakaata na-
dilaze gnezve imaginacije pje-
snika. Na pjesnicima je da odlu-
čnosti li odlučno ući u novi duh,
izvan kojeg ostaju otvorena samo
troja vrata: opoštanje, satira i
lamentacija, pa ma kako ona
sublimna bila...

Novi duh je vremena u ko-
jem živimo. Vrijeme plodno u iz-
nenadjenju. Pjesnici hoće pri-
puniti proročanstvo, plahoviti ko-
bilu, kojom još nitko nije zago-
spodario...“

(„POLJA“ uredjuju: Gojko
JANJUŠEVIĆ, Tomislav KE-
TIG, Petar MILOSAVLJEVIĆ,
Pavle POPOVIĆ, Bogdana
POZNANOVIC, Dejan PO-
ZNANOVIC, Miletka RADOVA-
NOVIC i Milan A. TABAKO-
VIĆ. — Glavni i odgovorni
urednik Dejan POZNANOVIC.

— List izdaje NIP „Progres“,
Novi Sad, Maksima Gorkog
20/I. — Tekući racun br.
151-1/11-514. — Redakcija „Po-
lja“ Novi Sad, Maksima Gorkog
20/I. Tel. 35-59 i 49-67. —

Rukopise treba slati otkucane
na pisanici mašini. Neobjav-
ljeni rukopisi se ne vraćaju.

— Godišnja pretplata 300 di-
nara. Pojedini broj 30 dinara.
— Stampa »FORUM«, Novi Sad

U biblioteci „Polja“ do sada su
izdale ove knjige:

Momčilo Milankov: Crveni krovovi, (cena 400 dinara).

Natali Sarot: Portre nepoznatog, (cena 280 dinara).

Milosav MIRKOVIC

U ediciji „Stražilovo“ izšala je
zbirka poezije Tomislava Mijo-
vića Na nogama, (cena 100 dinara);
uskoro izlazi zbirka poezije
Milovana Danoljica Prijateljstva.

Sve ove knjige poručuju se na
adresu: Novinsko i izdavačko pre-
duzeće „Progres“, Novi Sad,
Maksima Gorkog 20/I. Tekući
racun br. 151-1/11-514.

Svaki čitalac našeg lista treba
da kupi i knjige biblioteke „PO-
LJA“.

Svaki preplatnik našeg lista
ima 15% popusta na sve knjige
biblioteke „POLJA“ i edicije
„Stražilovo“.

Pjesnikom treba nazivati samo
onoga koji pronalazi, onoga koji
stvara, u mjeri u kojoj čovjek
može stvarati. Pjesnik je onaj